

Основна школа „Трајко Перић“

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

за школску годину 2020/2021.

Адреса: *Велико Ропотово 38267 Ранилуг*

Директор: *Дејан Стаменковић*

Телефон: *0280 75 807*

САДРЖАЈ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

1. Увод
2. Полазне основе за израду школског програма за трећи разред
3. Сврха, циљеви и исходи школског програма
4. Листа предмета за трећи разред
5. Облици васпитно-образовног рада којима се остварују обавезни и изборни предмети
6. Циљеви, садржаји и активности по предметима
7. Допунска настава
8. Појачана настава за ученике који слабије напредују
9. Час одељенског старешине
10. Сарадња са родитељима

1. УВОД

Чланови разредног већа III разреда су:

1. Данијела Максимовић, професор разредне наставе
2. Слађана Ђорђевић, професор разредне наставе
3. Гордана Ценић, професор разредне наставе
4. Сања Вучковић, педагог школе
5. Биљана Насковић, професор енглеског језика
6. Бојан Јевтић, вероучитељ (православна)
7. Душан Марковић

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

- Правилник о Програму наставе и учења за 3. разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17 и 27/18 – др. закон)
- Извештај о раду школе у претходној школској години
- Услови рада школе
- Образовне потребе ученика, родитеља и локалне заједнице
- Опште основе школског програма
- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11 и 55/13)
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13)
- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања Број 110-00-89/2019-04

3. СВРХА, ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Сврха: квалитетно образовање и васпитање, оспособљавање ученика за стицање знања и вредности које му омогућују да успешно остварује сопствене потребе и интересе.

Циљеви:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Исходи: ученик зна самостално и одговорно да доноси одлуке; зна самостално да учи; развијене су социјалне и моралне вредности код ученика; поштује права деце, људска и грађанска права.

4. ЛИСТА ПРЕДМЕТА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

Ред. број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ТРЕЋИ РАЗРЕД	
		Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108

Ред. број	ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36

Допунска настава ће се реализовати из српског језика и математике са годишњим фондом од 36 часова . Остали облици образовно-васпитног рада су: час одељењског старешине; слободне активности (друштвене, хуманитарне, спортске и културне активности) и екскурзије.

5. ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

Облик обазовно-васпитног рада	недељни бр. часова	годишњи бр. часова
1. Редовна настава	22	792
2. Пројектна настава	1	36
3. Допунска настава	1	36
4. Настава у природи	7 до 10 дана годишње	

Остали облици васпитно-образовног рада

1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности активности	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње	

6. ЦИЉЕВИ, САДРЖАЈИ И АКТИВНОСТИ ПО ПРЕДМЕТИМА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред трећи

Годишњи фонд часова 180 часова

ОБАВЕЗНИ И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПРЕДМЕТА

Садржаји су подељени на наставне теме:

1) КЊИЖЕВНОСТ

ШКОЛСКА ЛЕКТИРА

Лирска поезија

1. Душан Костић: Септембар
2. Григор Витез: Какве је боје поток / Десанка Максимовић: Вожња
3. Душан Васиљев: Зима
4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма
5. Драган Лукић: Свакога дана / Шта је отац
6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече / Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа
7. Милован Данојлић: Љубавна песма
8. Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом
9. Химна Светоме Сави
10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића

Епска поезија

11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића

Проза

1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав / Езоп: Корњача и зец
2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће

3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на зем
4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити
5. Бранко Ћопић: Изокренута прича
6. Оскар Вајлд: Себични џин
7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње
8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу
9. Ијан Макјуен: Реч -две о Питеру
10. Јохана Шпири: Хајди (одломак)
11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима)
12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима)

Драмски текстови

1. Душан Радовић: А зашто он вежба
2. Александар Поповић: Лед се топи
3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра
4. Лаза Лазић: Суђење

Популарни и информативни текстови

Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше
2. Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме)
3. Браћа Грим: Бајке (три бајке по избор у)
4. Астрид Линдгрен: Пипи Дуга Чарапа

Књижевни појмови:

- лирска песма,
- химна,
- епска песма,
- народна бајка,
- роман,
- поређење,
- персонификација (на нивоу препознавања),
- опис,
- дијалог,
- приповедање,
- епски јунак,
- драмска радња

2) ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоепија

Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена

(суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и ои). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).

3) ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.

Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.

Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго.

Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).

Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.

Програм наставе и учења Српског језика заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Планирање наставе и учења обухвата креирање годишњег и оперативних планова, као и развијање припрема за час/дан/седмицу. Годишњи план садржи број часова по областима распоређених по месецима, а у складу са школским календаром, планирани фонд часова по областима и годишњим фондом часова. Програм наставе и учења предмета Српски језик у трећем разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Препоручени број часова по предметним областима је: Књижевност – 80 часова, Језик – 60 часова и Језичка култура – 40 часова. Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Приликом креирања годишњег и оперативних планова неопходно је водити рачуна о школском календару и активностима које прате живот школе. Оперативни план садржи рубрику са операционализованим исходима, дефинисаним наставним јединицама, рубрику за планирану међупредметну повезаност и рубрику за

евалуацију квалитета испланираног, као и друге елементе према процени наставника. Припрема за час подразумева дефинисање циља часа, дефинисање исхода у односу на циљ часа, планирање активности ученика и наставника у односу на циљ и дефинисане исходе, планиране начине провере остварености исхода, избор наставних стратегија, метода и поступака учења и подучавања. Уз годишњи план, формира се листа распоређених текстова по месецима, као и домаћа лектира. Дистрибуција текстова по месецима, као и до сада, заснована је на груписању и повезивању текстова према различитим критеријумима – природа и улога књижевног дела; врсте текстова; сврха текстова: за читање/разумевање/препричавање/тумачење; брзина напредовања ученика; годишња доба; значајни датуми и празници; посебности ученичког колектива, школе и локалне заједнице; предметна и међупредметна повезаност садржаја и исхода; међупредметне компетенције, итд. Дакле, корелативност је омогућена комбиновањем текстова у сродне тематско-мотивске целине према различитим критеријумима. Могући примери функционалног повезивања текстова по сродности дела могу бити следећи (никако и једини): • свет детињства (Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње – Јохана Шпири: Хајди (одломак) – Астрид Линдгрен: Пипи Дуга Чарапа– Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима) – Душан Радовић: А зашто он вежба – Александар Поповић: Лед се топи – Јованка Јоргачевић: Никад два добра – Лаза Лазић: Суђење); • породица (Мирослав Антић: Шта је највеће или Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма – Драган Лукић: Свакога дана или Шта је отац –Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру); • хумор (Бранислав Црнчевић: Љутито мече или Љубивоје Ршумовић: Аждаја своје чеду тепа – народна приповетка: Свијету се не може угодити – Бранко Ћопић: Изокренута прича и Доживљаји Мачка Тоше – избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ёачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме); • описивање (Душан Костић: Септембар – Григор Витез: Какве је боје поток или Десанка Максимовић: Вожња – Душан Васиљев: Зима); • бајколики свет (Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу – народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи – Оскар Вајлд: Себични џин – народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) – Браћа Грим: Бајке (избор); • знаменити епски јунак (Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића; Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића); • значајне личности српског језика, књижевности, науке и културе (Свети Сава, Милева Ајнштајн, Михаило Пупин): Химна Светоме Сави – М. Пупин: Са пашњака до научењака. Наведени примери показују како се књижевноуметнички текст може повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања. Избор лектире за трећи разред је веома битан јер ученици треба даље да улазе у свет књижевности, да воле да читају и да у томе буду мотивисани, што се за почетак првенствено постиже успехом у читању (отуда у списку лектире има доста кратких текстова и дела, али и дужих у односу на други разред, а ученику тематски и стилски врло блиских, да би се даље неговала и истрајност у читању). Са друге стране, на овом узрасту важно

је да ученици још више упознају текстове различитих жанрова, као и дела различита по времену настанка. Тако се сада у лектури, и у оквиру књижевнотеоријских појмова, налазе традиционалне врсте (народна бајка и народна јуначка песма). У лектури су две народне бајке Чардак ни на небу ни на земљи и Баш-Челик (за читање у наставцима), како би ученици упоређујући ове две типичне народне бајке лакше упознавали одлике ове књижевне врсте. Нешто слично имамо и код епских песама о Марку Краљевићу. Упоређујући их, ученици могу градити слику епског јунака, односно Марков портрет и његове особине које су на различите начине представљене у ове две песме: у једној типично епској (односно за ученике овог узраста народној јуначкој), Орање Марка Краљевића, у којој имамо борбу за ослобођење и бојеве јунака, и у другој, нетипичној епској песми Марко Краљевић и бег Костадин, у којој се одвија борба речима, а не оружјем, и борба на моралном, а не на бојном пољу. Ту је и песма савременог песника Бранка Стевановића, која на занимљив и духовит начин пева о Марку Краљевићу, како би ученици могли да је пореде са традиционалном врстом и да полако схватају да је народна књижевност жива и данас – по својим универзалним моралним вредностима и као извориште модерног стваралаштва. У трећем, као и у првом и другом разреду, читају се текстови у наставцима, а то подразумева да се на неколико планираних часова, према плану који учитељ/учитељица самостално осмисле и одговарајућом динамиком, читају и анализирају наведена дела. У трећем разреду у питању су два текста: репрезентативна народна бајка Баш-Челик и прича за децу Од читања се расте Јасминке Петровић (чија се радња одвија у осам дана – од понедељка до понедељка, те се текст може лако поделити и у самој настави, тако што би се, на пример, на часу читала два „дана“, односно два дела приче или би се два/три дела задавала ученицима за читање код куће, како би на часу било довољно времена за њихову обраду и повезивање са претходно прочитаним). Током читања у наставцима ученици негују истрајност у читању и у усвајању доминантних естетских и васпитних вредности књижевноуметничких текстова.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЊИЖЕВНОСТ

У настави књижевности најважније је код ученика развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус и неговати истрајност у читању и доживљавању књижевног дела. Ученике треба навикавати да опишу доживљај прочитаних књижевних дела и изнесу мишљење о њима. Читање захтева време, истрајност и посвећеност, а неговање ових карактеристика представља основ за сва даља учења. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код ученика интензивно развија емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе

других народа. Школска лектира је разврстана по књижевним родовима – лирска и епска поезија, проза, драмски текстови за децу и обогаћена избором научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део школске лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али и репрезентативна дела за децу из светске књижевности (Оскар Вајлд: Себични џин, Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру, Јохана Шпири: Хајди (одломак). Домаћа лектира обухвата значајна поетска и прозна дела дечје књижевности (Браћа Грим: Бајке (три бајке по избору), Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше, Астрид Линдгрен: Пипи Дуга Чарапа, избор из поезије Душана Радовића. Избор дела школске и домаће лектире примерен је узрасту ученика. Поједина дела из обавезног корпуса су изборна. Учитељу се пружа могућност да изабере да ли ће на часовима обрађивати: Ла Фонтенову басну Цврчак и мрав или Езопову басну Корњача и зец;• Шта је највеће Мирослава Антића или Луцкасту песму Ф. Г. Лорке;• Свакога дана или Шта је отац Драгана Лукића;• Какве је боје поток Григора Витеза или Вожња Десанке Максимовић;• Љутито мече Бранислава Црнчевића или Аждаја своме чеду тепа Љубивоја Ршумовића.• Изборност допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Програмом се подстиче упознавање ученика са значајним личностима српског језика, књижевности, науке и културе (Свети Сава, Милева Ајнштајн, Михајло Пупин). Током обраде књижевних текстова ученици развијају прва литерарно-естетска искуства и формирају своје ставове о делу које слушају или читају. Учитель подстиче ученике да износе своје ставове и аргументују их примерима из текста. Поређење као стилску фигуру ученик овог узраста треба првенствено да уочи, а потом и да разуме његову улогу у тексту. Ученици усвајају основне облике казивања (форме приповедања) тумачећи текстове из школске и домаће лектире. Ученик треба да разликује опис од приповедања у књижевном делу и уочи дијалог у песми, причи и драмском тексту. Приликом обраде лирских, епских и драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (изражајно рецитовање лирске песме, читање прозног текста интерпретативно, сценски наступ – извођење драмског текста, драмска игра, драмски дијалози, гледање дечје позоришне представе, снимање и коментарисање драматизованих одломака). Развијање књижевних појмова код ученика не подразумева учење дефиниција, већ именовање и описно образлагање појма; уочавање улоге одређеног појма у књижевноуметничком тексту. Важно је нагласити да ученици треба да читају оригиналне текстове аутора, а не оне који су из разних разлога и на различите начине прекрајани и мењани претходних деценија, као што је то био случај са бајком „Себични џин“ Оскара Вајлда. Ова бајка завршава се смрћу џина у дубокој старости, уз хришћанске мотиве који су битни за разумевање и самог краја и дела у целини. Књижевна дела која су доживела екранизацију (Хајди, Пипи Дуга Чарапа, Баш-Челик и друге народне и ауторске бајке) могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевности и филма, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Часови књижевности могу се употпунити коришћењем дигиталних

садржаја. Наставницима и ученицима могу бити од велике помоћи аудио записи, на којима се чује како глумци изражајно и интерпретативно казују изабране текстове. Такође, у наставу треба увести разноврсне стваралачке активности којима се врши систематизација обрађених садржаја (игре асоцијација, креативне слагалице, интерактивни задаци и квизови).

ЈЕЗИК

У настави језика ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком. Програм је усмерен на усвајање основних граматичких правила и њихову адекватну примену у писаној и говорној комуникацији. Граматика У програму су наведени само нови садржаји из граматике, али се подразумева да се градиво повезује са садржајима обрађеним у првом и другом разреду. Основна знања из морфологије проширују се у вези са именицама, придевима и глаголима, а уводи се нова врста речи: заменице (само личне). Две нове именичке подврсте, градивне и збирне именице, треба увести тек пошто се понове властите и заједничке именице. Нову подврсту придева – градивне и присвојне треба увести тек пошто се понове описни придеви. Важно је да ученици повежу градивне именице као основу за извођење градивних придева, а да не мешају ове две врсте речи. Кад су у питању присвојни придеви, градиво из граматике треба што више повезивати са правописом. Да би се одредио род и број придева, треба поновити род и број именица и указати ученицима на слагање придева са именицом у роду и броју, без увођења нових термина. Увођење личних заменица подразумева само основне облике и њихово повезивање са глаголским лицем, односно бројем, што ће представљати основу за уочавање слагања субјекта и предиката у наредном разреду. Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима (у основном облику), а затим увежбавати и у оквиру реченице. Наставу граматике треба повезивати са наставом књижевности тако што књижевни текстови из Читанке могу послужити за граматичку анализу и послужити као пример употребе врста речи у реченици и различитих врста реченица по облику и значењу. Водити рачуна о томе да примери буду једноставни за анализу. Учитељ може и прилагодити текст, тако да примери буду типични. Правопис Правописна правила ученици треба да усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз усвајање нових садржаја, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице. Писање вишечланих географских назива потребно је повезати са наставом придрде и друштва – завичајном географијом. Пожељно је направити корелацију са наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице. Пошто се градиво из математике проширује великим бројем јединица мере, требало би, на овом нивоу, скренути пажњу на њихово писање само латиничким писмом.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Област Језичка култура обухвата усмено и писмено изражавање. Усмено изражавање ученика треба развијати у разговору у којем их учитељ усмерава да јасно, прецизно и разговетно изговарају реченице, поштујући интонацију и правилно акцентовање у реченицама. У вођеном разговору о књижевном или

неуметничком тексту или о одређеној теми, ученици одговарају на питања, постављају питања, износе своја мишљења и ставове. Ученици се охрабрују да обликују усмену поруку у којој ће изнети информације на примерима из свакодневног живота. Учитељ треба да ствара прилике и подстиче ученике да говоре, износе информације, своја мишљења, осећања итд. У трећем разреду требало би подстицати ученике да препричавају, причају и описују и на сажет и на опширан начин како усмено, тако и писмено. Препричавање мора да има свој циљ и да буде плански и усмерено. Потребно је усмеравати ученике како да одаберу чињенице, како да одвоје главно од споредног и мање битног и како да следе хронолошки ток садржаја. Требало би водити рачуна о томе да се препричавају само они садржаји који испуњавају програмске захтеве и који су ученицима претходно протумачени/анализирани, предочени, објашњени. Причање представља стваралачко изражавање без обзира на то да ли је у питању стварност или фантазија, тј. да ли је реч о репродуковању неког доживљаја, догађаја и замишљеног садржаја (из света дечије маште). Најчешће се почиње са причањем доживљаја, па потом догађаја. Потребно је указати ученицима да занимљиво причање треба да буде динамично, као и да могу слободније да износе личне доживљаје, ставове, да буду маштовити и оригинални, да се емоционално и сликовито изражавају. Описивање – треба оспособљавати ученике да пажљиво посматрају, уочавају, откривају, запажају, упоређују, па тек онда дату предметност да мисаоно заокруже и језички уобличе. Ученици би требало да локализују оно што описују (временски, просторно, узрочно), да одаберу битна својства (однос спољашњег и условно унутрашњег) и да изнесу лични став/однос према датој појавности. Будући да се описивање често доводи у блиску везу са читањем и тумачењем текста (посебно књижевноуметничког), потребно је стално усмеравати пажњу ученика на она места у овој врсти текстова која обилују описним елементима (опис предмета, ентеријера, биљака и животиња, књижевних ликова, пејзажа и сл.), јер су то и најбољи обрасци за спонтано усвајање описивања као трајне вештине у језичком испољавању. Циљеве и задатке ове врсте вежбања требало би постепено усложњавати – од једнолинијске дескрипције видљивог до промишљеног, аналитичког изражавања доживљаја стварности у којој ће бити истакнута самосталност и индивидуалност ученика. Извештавањем се на јасан, објективан и сажет начин говори о неком догађају. На овом узрасту је потребно само указати ученицима на основне одлике овог облика изражавања: на тачност преношења података, на аутентично презентовање чињеница, на једноставност, на одсуство личног коментара, субјективног доживљаја и имагинарног. Није потребно задати ученицима да напишу извештај, већ би их требало подстицати да сажето усмено извештају о себи (нпр. о обављеном задатку код куће) у виду одговора на питања која ће учитељ поставити. На овај начин ће ученици вежбати да буду економични и прецизни приликом изражавања. Варирање језичког израза односи се на специфичан одабир и комбинацију језичких средстава. Помоћу књижевних и некњижевних текстова ученицима би требало указати на различите могућности употребе речи, синтагми и реченица у формалним/неформалним језичким ситуацијама, као и на промену њиховог значења у зависности од контекста. Током практичне наставе језичке културе ученицима би требало указати да је неопходно говорити онако како то захтева комуникативна ситуација и са њом ускладити језичке механизме. Током наставе језичке културе требало би оспособити ученике да правилно попуне различите

једноставне обрасце; на пример, образац за учлањивање у библиотеку или у спортски клуб, писање позивнице за рођендан и слично. На овом узрасту реализују се различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичкосемантичке и говорне вежбе). Правописне вежбе представљају најбољи начин да се правописна правила науче, провере, као и да се ученици недостаје отклоне. У овом узрасту требало би примењивати просте правописне вежбе које су погодне за савлађивање само једног правописног правила из једне правописне области. Приликом савлађивања правописних начела погодне могу бити следеће правописне вежбе: диктат, аутодиктат, вежбе допуњавања и избора правилног облика речи. Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе, на пример, разговор са књижевним ликом, затим ситуационе игре, односно стварне ситуације, на пример, разговор у продавници, разговор код лекара и слично. Могу се одабрати и проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице и слично. Применом лексичко-семантичких вежби код ученика се ствара навика да промишљају и траже адекватан језички израз за оно што желе да искажу (у зависности од комуникативне ситуације) и повећава се фонд таквих израза у њиховом речнику. Развијању смисла за прецизно изражавање и разумевање значења речи и израза доприносе различите вежбе, на пример: навести речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја; промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Говорне вежбе код ученика подстичу машту и креативност због чега би их требало чешће примењивати у настави језичке културе. Говорне вежбе су у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању. На овом узрасту најпогодније могу бити следеће говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и слично. Ниједан школски писмени задатак се не израђује у трећем разреду.

- III. **ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА** Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Оцењивање би требало да буде усмерено на добијање информација о обрасцима мишљења и условима под којим ученик може да примени знање стечено током наставе језичке културе у свакодневной формалној и неформалној комуникацији. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акцент би требало да буде на учениковим способностима – на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Наставне методе: дијалoшка, монолошка, писаних радова, рад на тексту, аналитичко-синтетичка метода, истраживачка метода...

Активности наставника: осмишљава и организује наставу (рад), започиње и води разговор, чита, диктира, излаже градиво, слуша, демонстрира, подстиче и мотивише ученике, даје упутства за рад, посматра, прати и процењује рад ученика...

Активности ученика: слуша, учествује у разговору, анализира, образлаже мишљење, чита, пише, прича, рецитије, примењује научено у новим околностима, уочава појединости, разуме садржај текста који му се чита, решава задатке, прави тематски речник, сарађује, црта...

Корелација са другим предметима: музичка култура, физичко и здравствено васпитање, математика, свет око нас, ликовна култура, пројектна настава, грађанско васпитање

Наставна средства и помагала: уџбеници, дигитални уџбеници и садржаји, наставни листови, апликације, звучна читанка, дечја штампа, објекти непосредне околине, дидактички материјали, мулти медијалне презентације, позоришне представе, лектира, тестови, фотографије, плакати...

Међупредметне компетенције: комуникативна, за учење, за сарадњу, рад с подацима и информацијама, естетичка, решавање проблема, дигитална...

ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ		ОБРАДА	УТВРЂИВАЊЕ	СВЕГА
1.	КЊИЖЕВНОСТ	52	20	80
2.	ЈЕЗИК	17	36	54
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	23	30	52
УКУПНО		92	88	180

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: Српски језик

Разред: трећи

Р. БР.	ОБЛАСТ/ТЕМА/МОДУЛ	МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА	ИСХОДИ
1.	КЊИЖЕВНОСТ	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема	КЊИЖЕВНОСТ ОСНОВНИ НИВО 1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме; 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту. СРЕДЊИ НИВО 1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице); 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту. НАПРЕДНИ НИВО 1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту; 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст.	– чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; – изнесе своје мишљење о тексту; – разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; – одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; – именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); – разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; – разуме идеје књижевног

				дела; – уочи основне одлике народне бајке; – разликује народну од ауторске бајке; – представи главне особине јунака; – уочи основне одлике народне епске песме; – уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; – разликује опис од приповедања у књижевном делу; – покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; – уочи хумор у књижевном делу;
2.	ЈЕЗИК	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема	ГРАМАТИКА ОСНОВНИ НИВО 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица); 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне).	– разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; – одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; – примењује основна правописна правила;

			СРЕДЊИ НИВО 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве); 1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. НАПРЕДНИ НИВО 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе); ЛЕКСИКОЛОГИЈА ОСНОВНИ НИВО 1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију; 1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући,	

			школи и сл.). СРЕДЊИ НИВО 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију; 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава. НАПРЕДНИ НИВО 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени.	
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема	ГОВОРНА КУЛТУРА ОСНОВНИ НИВО 1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике; 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља; 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи	– чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима

			и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације; 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ОСНИВНИ НИВО 1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише; 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; 1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме; 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања,	водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.

			екскурзије). СРЕДЊИ НИВО 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, њ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу <i>ли</i> и речцу <i>не</i>; употребљава запету при набрајању; 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са	

		основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење); 1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира. НАПРЕДНИ НИВО 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста; 1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ ОСНОВНИ НИВО 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличног и латиничког текста; 1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.); 1СЈ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине	

			(синонимија, парафраза), садржана у тексту; 1СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник); 1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста; 1СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста; 18 1СЈ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста; 1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате. СРЕДЊИ НИВО 1СЈ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; 1СЈ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле); 1СЈ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту; 1СЈ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детал који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму); 1СЈ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену;	

			1СЈ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1СЈ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.); 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације. НАПРЕДНИ НИВО 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ); 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста и мишљења учесника у догађају); 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст; 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату	

			табелу или дијаграм); 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).	

Назив предмета **МАТЕМАТИКА**

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред **Трећи**

Годишњи фонд часова **180**

Кључни појмови садржаја: бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива + број часова за утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима.

Бројеви (136; 53 + 83)

Геометрија (32; 12 + 20)

Мерење и мере (12; 5 + 7)

Предложени редослед реализације тема:

1. Бројеви – први део (бројеви до 1000, усмени поступци рачунања и римске цифре);
2. Геометрија – први део (праве и углови);
3. Бројеви – други део (писмени поступци рачунања, једначине и неједначине);
4. Геометрија – други део (геометријске фигуре);
5. Мерење и мере;
6. Бројеви – трећи део (разломци).

Предложена подела тема и редослед реализације нису обавезни за наставнике, већ само представљају један од могућих модела. Овакав предлог је дат због тога што је пожељно комбиновати алгебарске и геометријске садржаје.

Основа за писање исхода и избор садржаја је чињеница да се учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резоновање и доношење закључака и одлука.

Исходи представљају основ за избор наставних садржаја, доприносе и лакшем избору наставних стратегија, метода и поступака, чиме се олакшава дидактичко-методичко креирање процеса поучавања и учења. Достицањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. Кроз исходе се омогућава остваривање образовних стандарда и међупредметних компетенција као што су комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно да планира како да ученици достигну исходе и да изабере одговарајуће методе, активности и технике за рад са ученицима. Дефинисани исходи показују наставнику и која су то специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. Приликом планирања часа, дате исходе треба разложити на мање и на основу њих планирати активности за конкретан час. Треба имати у виду да се исходи у програму разликују, да се неки могу лакше и брже достићи, док је за одређене исходе потребно више времена и активности, као и рада на различитим садржајима. Исходе треба посматрати као циљеве којима се тежи током једне школске године. Наставу у том смислу треба усмерити на развијање компетенција и не треба је усмерити само ка достизању појединачних исхода.

При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, да ученици самостално откривају математичке правилности и изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака.

Приликом планирања наставе, треба имати у виду да, у овом узрасту, различите игролике активности, као и употреба едукативних софтверских алата, у функцији сазнавања и учења могу бити додатна мотивација за усвајање математичких садржаја. Због тога је важно да се ученицима првог циклуса омогући да развијају математичко мишљење у контексту игроликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских материјала. Поред тога, игролике активности и употреба едукативних апликација и електронских материјала значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици.

На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Бројеви

У трећем разреду наставља се развој појма броја, бројевног низа и поступака рачунања у оквиру блока бројева до 1000. Исходи ове теме се углавном остварују спирално, тако да се исходи који су остварени у оквиру блока бројева до 100 проширују на блок бројева до 1000. Бројеви се представљају визуелно и разложени на стотине, десетице и јединице. Касније се бројеви представљају као збирови вишеструких декадних јединица ($234 = 200 + 30 + 4$). Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу помаже разумевању декадног бројевног система. Посебно, проблеми уочавања и описивање речима правила за настајање бројевног низа подстичу развијање математичко логичког мишљења.

Упознају се усмени и писмени поступци сабирања и одузимања у блоку бројева до 1000 као и множења једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељења бројевима прве десетице. Појам дељивости се сада проширује и уводи се појам остатка при дељењу. Ученици се подстичу да дођу до закључка који су бројеви дељиви са 2, 5 и 10.

Усмени поступци рачунања упознати су у претходним разредима те је потребно обновити ове поступке у оквиру блока бројева до 100 пре проширене примене у оквиру блока бројева до 1000. Усмени поступци рачунања осим у писаној форми, увежбавају се

усменим рачунањем (без записивања) у циљу практичне примене у реалним ситуацијама везаним за рачунање са новцем и др. Након усвајања усменог поступка рачунања уводе се писмени поступци рачунања који се изводе: записивањем бројева у форми збира вишеструких декадних јединица, коришћењем таблица месних вредности и скраћено, са потписивањем. Облици писменог рачунања се упознају наведеним редоследом у циљу разумевања поступка писменог рачунања. Потребно је одвојити довољно времена за увежбавање технике рачунања, како би ученици стекли сигурност и спретност при усменом и писменом рачунању. Ученике треба упућивати на коришћење едукативних софтвера и апликација за увежбавање основних рачунских операција.

Решавање задатака у реалистичним и проблемским ситуацијама је контекст за утврђивање и проширивање знања о својствима рачунских операција и примени аритметичких правила као олакшици у рачунању. Зависност резултата од промене компоненти операција, као важна особина, обрађује се кроз примере у циљу стицања функционалних знања. Симболички запис аритметичких правила се не ради у трећем разреду.

Ученике треба навикавати да, пре израчунавања, процењују вредности бројевних израза. То је вештина која им помаже да уоче да су направили грешку приликом рачунања и има примену у свакодневном животу (нпр. процена рачуна у продавници, процена потребне количине материјала и слично). Процењивање вредности израза заснива се на познавању својстава аритметичких операција и зависности резултата од промена компоненти операција.

Посебна пажња се поклања вези операција и зависности резултата од промена компоненти као основе за решавање једначина и неједначина. Решавају се једначине облика $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$ на основу веза операција сабирања и одузимања и множења и дељења. Подстиче се навика провере решења и анализа „логичности“ решења с обзиром на контекст проблема. Решавају се неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Бирати примере неједначина код којих је лако сагледати скуп решења (погађањем или коришћењем табела). Увести начин записивања решења уз коришћење симбола \in , $\{$ и $\}$.

Визуелизација бројева и својстава аритметичких операција на бројевној правој или као површи одговарајућих димензија припрема је за геометријско решавање аритметичких проблема. Овакве активности доприносе развоју способности математичког моделовања, примене математике у решавању проблема из реалних животних ситуација или других предметних области. У том смислу, решавање текстуалних задатака није значајно само као контекст за увежбавање техника рачунања већ и за уважавање значаја математичких знања у свакодневним животним ситуацијама. Поред текстуалне форме задавања задатака, потребно је код ученика развијати способност уочавања проблема анализом ситуације задате сликом, табелом или графиком (стубичастим дијаграмом и сликовним дијаграмом у коме један симбол може представљати више од једног објекта). У овим примерима, од посебног значаја је селекција значајних информација за решавање проблема и уочавање односа између познатих и непознатих компоненти. Бирање задатака у складу са принципом поступности оснажиће ученике у решавању проблема у којима је критичан корак формирање математичког записа (израза или једначине) на основу проблемске ситуације. Усмено и писмено образлагање поступка решавања задатка помаже ученицима у развијању способности математичко логичког резоновања и математичке комуникације.

Даље се развија појам разломка, увођењем разломака облика $\frac{p}{m}$. У оквиру бављења разломцима ученици анализирају и креирају визуелне представе разломака и упоређују разломке са истим имениоцем. Бољем разумевању појма разломка доприносе практичне активности деобе и спајања, лепљења и сечења погодних дидактичких

материјала.

Уводи се децимални запис броја у контексту мерења дужине, при чему се бирају искључиво случајеви где је резултат децимални број са једном децималом.

Скуп римских цифара се проширује цифрама D и M чиме се омогућава записивање бројева до 1000 римским цифрама. Пре увођења нових цифара потребно је обновити римске цифре из претходног разреда и концепт записивања и читања бројева записаних римским цифрама. Увођењем ове две цифре, заокружује се целина и ученици ће, када упознају бројеве веће од 1000, бити у стању да користе римске цифре и за записивање година.

Геометрија

У трећем разреду наставља се упознавање геометријских фигура у равни и њихових својстава, развој перцепције простора и просторног резоновања. Бављење геометријским садржајима у трећем разреду ослања се на до тада већ уведене појмове.

Анализирају се и цртежом представљају узајамни положаји правих: паралелне праве и праве које се секу. Паралелне праве ученици цртају помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника.

Посматрањем модела углова уочава се да угао образују две полуправе са заједничком почетном тачком. Анализирањем већ упознатих геометријских фигура ученици уочавају различите углове. Уводе се термини теме и крак, као и одговарајуће ознаке везане за угао (A , Aa , $\sphericalangle AaB$, $\sphericalangle BAC$). Увођење појма правога угла започиње анализирањем односа између хоризонталних и вертикалних положаја објеката у окружењу, посматрањем правоугаоника и квадратне мреже. Нормални положај правих уводи се преко појма правога угла. Прав угао, односно нормалне праве ученици цртају помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника.

Кружница се уводи као затворена крива линија чије су све тачке једнако удаљене од једне тачке – центра кружнице. Круг се описује као равна фигура ограничена кружницом. Уводе се термини центар, полупречник и пречник, као и одговарајуће ознаке за центар и полупречник. Ученици кружницу/круг конструишу шестаром и увиђају да су круг и кружница одређени центром и полупречником.

Ученици су у претходним разредима класификовали и цртали геометријске фигуре (троугао, квадрат, правоугаоник). У трећем разреду анализирају се основна својства упознатих геометријских фигура (број страница, дужина страница, подударност и паралелност страница, врсте углова) и групишу у односу на уочена својства. Упознаје се класификација врста троуглова према дужинама страница. Цртају се квадрат и правоугаоник и конструише троугао када су познате дужине свих страница. Ученици се подстичу да откривају формуле. Обим геометријских фигура (троугла, квадрата, правоугаоника) се одређује са и без формула. Пресликавају се једноставне геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи симетрично у односу на дату праву, померањем у одређеном смеру за дату дужину или на основу задатог визуелног упутства.

Активности које подстичу развој геометријског мишљења су: посматрање, прављење модела, цртање, склапање и растављање делова фигуре. Ове активности помажу ученицима да уоче својства фигура и просторне односе. Код конструкција и цртања је важно подстицати прецизност.

Мерење и мере

У оквиру ове теме упознају се стандардне мерне јединице за мерење масе (kg, g, t), времена (дценија, век, секунд), дужине (mm, km) и запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). За усвајање основних знања о мерама и јединицама мере потребно је користити очигледна средства и давати ученицима да процењују и мере различите предмете из окружења. Важно је да ученици овладају претварањем мерних јединица из већих у мање и обрнуто, као и претварањем вишеименованих у једноименоване и обрнуто. Ученици се

уознају са концептом мерења површине геометријских фигура без увођења стандардних једница за мерење површине. Са ученицима се решавају једноставнији проблеми у којима је потребно поплочати одређену површину различитим задатим геометријским фигурама (правоугаоник, квадрат и троугао). Задаци у реалном контексту основа су за бављење овим садржајима.

Вишеименовани бројеви као резултат мерења дужине пружају контекст за увођење децималног записа броја, при чему се раде само случајеви записа са једним децималним местом. Полази се од сазнања да је дециметар десети део метра и да се зато може записати да је $1 \text{ dm} = 0,1 \text{ m}$.

Опште напомене

Приликом увођења нових појмова важан је избор модела. За увођење појма хиљаде пожељно је коришћење модела коцке димензије $10 \times 10 \times 10$. За анализирања својстава геометријских фигура важан је избор погодних модела на којима је лакше уочити својства. На пример, жичани модели геометријских фигура погодни су при обради појма обима фигуре док су за уводна разматрања појма површине прикладнији модели фигура од картона.

Промене у свим сферама живота увелико су условљене употребом информационих технологија. Савремене наставне методе укључују и употребу различитих софтверских апликација. Ученике треба упознати са употребом калкулатора ради провере тачности рачуна. Наставник ученике може упућивати на различите апликативне софтвере и бесплатне едукативне игре на мобилним телефонима, таблетима и рачунарима. Употреба ИКТ-а доприноси развијању општих међупредметних компетенција као што су рад са подацима, дигитална компетенција, решавање проблема и др. На пример, у областима Геомерија и Мерење и мере за развијање основних геометријских концепата и њихову употребу у реалном контексту ученици могу користити Геогебру (цртање троугла, праве кроз две тачке, кружнице), Гугл Мапе (улице које се секу или су паралелне, растојања између објеката, полупречник и пречник кружног тока) и сл. Ученике треба упућивати на апликације које развијају логичко-комбинаторно размишљање.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.

Оцењивање: праћење и процењивање степена остварености исхода, свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, посматрање ангажованости, кооперативности, креативности; прикупљање ученичких радова и продуката њихових активности, разговор са ученицима; усмено испитивање; посматрање; тестирање.

Наставне методе: дијалогска, монолошка, писаних радова, аналитичко синтетичка метода; истраживачка метода, демонстративна, илустративна, развојна метода,

откривајућа (проналазачка) метода, проблемска (стваралачка) метода

Активности наставника: организатор наставног процеса, подстиче и усмерава активност ученика, мотивише ученике, оспособљава ученике да рукују лењиром, даје смернице за нова знања, припрема материјал за рад, проверава, објашњава, пружа помоћ ученицима...

Активности ученика: самостално открива математичке правилности, анализира и изводи закључке, образлаже мишљење, препознаје научене геометријске садржаје, именује геометријска тела, служи се прибором за геометрију, црта научене геометријске садржаје, уочава разлике, сабира, одузима, множи и дели, решава текстуалне задатке и једначине, сарађује, примењује научено у новим околностима, слуша, учествује у разговору...

Корелација са другим предметима: српски језик, музичка култура, физичко и здравствено васпитање, природа и друштво, ликовна култура, пројектна настава, грађанско васпитање

Наставна средства и помагала: запис на табли, уџбеници, рачунар, дигитални уџбеници и садржаји, пројектор, наставни листови, апликације, модели геометријских тела, модели мерних јединица, прибор за цртање и конструкцију, прибор за мерење. дечја штампа, објекти непосредне околине, дидактички материјали, мултимедијалне презентације, фотографије, слике, цртежи, плакати, апликације ...

Међупредметне компетенције: комуникативна, за сарадњу, рад с подацима и информацијама, естетска, решавање проблема, дигитална компетенција, компетенција за учење, одговоран однос према здрављу, одговоран однос према околини...

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Бр. часова по теми	Бр. часова за	
				обраду	остале типове часова
1.	БРОЈЕВИ	– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000);	136	53	83
2.	ГЕОМЕТРИЈА	– подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза	32	12	20

3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика m/n ($m \leq n \leq 10$); – упореди разломке облика m/n са једнаким именицима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм); – црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање; – чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); – примењује концепт мерења у	12	5	7

		једноставним реалним ситуацијама.			
	Укупно		180	70	110

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ наставе и учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Разред

Трећи

Годишњи фонд часова

72

Наставне методе

Најефикасније методе у настави предмета Природа и друштво су оне које ученика стављају у адекватну активну позицију у процесу стицања знања. Потребно је стварање ситуације учења у којима ће доћи до изражаја различите активности ученика које омогућавају различите начине учења. Погодне су различите методе решавања проблем ситуација, кооперативне методе, интерактивне, амбијентално учење, игра као ненаметљива форма учења, метода практичних радова, демонстративна метода, метода илустративних радова.

Активности наставника:

- прати, посматра ученике,
- организује наставу,
- мотивише ученике,
- посматра, процењује ученичка достигнућа,
- подстиче групну и међугрупну сарадњу и комуникацију,
- демонстрира, објашњава,
- врши проверу и даје смернице за даљи рад,
- пружа помоћ, подршку, даје савете...

Активности ученика: При остваривању циљева и задатака треба имати у виду да су садржаји и активности неодвојиви у наставном процесу. Важно је одабрати активности које ангажују и појединачна чула, али и више чула истовремено. Значајне активности су:

- посматрање, описивање, процењивање,
- груписање-уочавање сличности и разлика,
- праћење,
- бележење,
- практиковање,
- експериментисање, истраживање,
- сакупљање, стварање, играње...

Корелација са другим предметима: Велики број наставних јединица овог предмета могуће је ставити у корелацију са садржајима других предмета: *српски језик, математика, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, физичко и здравствено васпитање*.

Наставна средства: постери, слике, апликације, прибор за цртање и писање, пластелин, фотографије, предмети непосредне околине, занимљиви текстови, предмети различитих облика и материјала из непосредне околине...

Праћење и вредновање (оцењивање): треба обављати континуирано, увежбавајући

интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Обавеза учитеља је да посматрањем (пригодно, систематско, опште, усмерено); вођењем белешки уз унапред припремљене инструменте; тестирањем, анализом ученичких радова и продуката ученичких активности и кроз разговор са ученицима прати њихова напредовања и вреднује их, али и утиче мотивационо и подстицајно на развој способности ученика. Што мање користити класичке писмене провере знања-контролне и писмене вежбе. Оцена би требало да има и мотивациони значај и да представља одраз квалитета испуњености постављених стандарда- знања, умења, ставова и вредности у оквиру предмета.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма:

Постављени циљеви реализују се пре свега кроз наставни процес у школи, обогаћен осталим облицима активностима у оквиру школског програма. За потребе овог наставног предмета посебно су погодни: организоване посете, шетње, излети, настава у природи, осмишљене екскурзије, зимовања и летовања ученика.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: Природа и друштво

Разред: трећи

Ред.бр. наставне теме	ОБЛАСТ/НАСТАВНЕ ТЕМЕ МОЈ КРАЈ/	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције	Бр. часова по теми	Бр. часова за	
					обраду	остале типове часова
1.	Природа, човек, друштво	- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају - одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; - илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; - примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; - повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; - повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;	Српски језик Математика Музичка култура Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање Грађанско васпитање	38	23	15
2.	Оријентација у простору и времену	- примени правила безбедног понашања у саобраћају; - разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; - повеже температурне промене са роменама запремине и кретања ваздуха; - очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра;		4	3	1

3.	Прошлост	- прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; - илуструје примерима одговоран инеодговоран однос човека према животној средини; - примени поступке (мере) заштите од заразних болести;		7	4	3
4 4.	Кретање	- се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; - идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; - користи временске одреднице година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; - прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; - повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; - доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; - разликује природне и вештачке изворе светлости; - повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; - повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;		11	6	5
	5. Материјали	- разликује повратне и неповратне промене материјала; - уочи сличности и разлике међу течностима - тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању природе; - изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са		12	6	6

		објашњењем/закључком; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - представи резултате истраживања писано, усмено, помоћу ленте времена, Повер Поинт презентацијом и/или цртежом и др); - повеже резултате рада са уложеним трудом.				
	Укупно			72	42	30

ЛИКОВНА КУЛТУРА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Задаци наставе ликовне културе:

- има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава
- развија способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности
- развијати сензибилитет за лепо писање
- развијати моторичке способности ученика.

Задаци наставе ликовне културе за трећи разред су:

- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникације;
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ: метода разговора, метода демонстрације, илустративна метода, метода посматрања, метода практичних радова. : подстицај на активност, на разговор, показивање, тражење карактеристика, објашњавања, помоћ при индивидуалном коришћењу средстава и материјала, објашњавање ради упоређивања, посматрање уз демонстрацију, разговор при индивидуалном решавању проблема, посматрање и уочавање, експеримент, текст.

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА: ликовно изражавање доживљаја и осећања; исказивање утисака о сопственом и туђем раду; правилно коришћење различитих ликовних и неликовних материјала у стваралачком раду; моделовање; опажање и препознавање разлика између природних и ствараних творевина у окружењу; давање и прихватање иницијативе и креативних решења у заједничким стваралачким активностима.

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА: организује и води наставни процес; бира наставне теме за рад; препознаје индивидуалне способности ученика и у складу са њима бира облике наставног рад прилагођен сваком ученику; подстиче и мотивише стваралачку

креативност ученика; пружа помоћ у раду; демонстрира активности; процењује и вреднује рад ученика.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА: са свим наставним предметима кроз илустровање и ликовно оживљавање наставних садржаја у циљу бољег савладавања теоретских знања.

НАСТАВНА СРЕДСТВА: блокови за цртање – различитих величина, графитне оловке, дрвене бојице, фломастери, водене бојице, темпере, воштане бојице, колаж, глина и пластелин, штампа, текстил...- разноврсна према потреби и у служби наставних јединица.

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ВРЕДНОВАЊА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМА

Праћење и вредновање се обавља континуирано, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. У процесу праћења остваривања постављених циљева и задатака, као и постизању постављених стандарда посматра се ангажованост, активност, креативности и кооперативност ученика при изналажењу решења за дате ликовне ситуације, коришћење ликовних и неликовних техника за изражавање доживљаја дате теме, као и разговор, прикупљање дечијих радова, белешке о напредовању ученика.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: **ЛИКОВНА КУЛТУРА**

Разред: **трећи**

Ред.бр. наставне теме	ОБЛАСТ/НАСТАВНЕ ТЕМЕ МОЈ КРАЈ/	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције	Бр. часова по теми	Бр. часова за	
					обраду	остале типове часова
1.	МАТЕРИЈАЛИ	– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;	Српски језик Математика Музичка култура Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање Грађанско васпитање	29	8	21
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	– протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима				

3.	КОМПОЗИЦИЈА	или кретањем; – распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;		12	8	4
4.	ПРОСТОР	разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити		12	9	3
	Укупно			72	33	39

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Методe рада:

- слушање;
- певање по слуху;
- дидактичке игре.

Активности наставника:

- припрема- распевава одељења,
- проверава гласовне могућности,
- припрема илустративне текстове у циљу постављања музичке писмености,
- мотивисање ученика,
- припрема за слушање музике,
- праћење напретка ученика,

Активности ученика:

- певање,
- стварање звука,
- тактирање,
- опонашање и разликовање звукова из окружења,
- опажање и репродуковање различитих тонова,
- илустровање слушане музике
- основно читање нота

Корелација са другим предметима: физичко васпитање , српски језик , природа и друштво , ликовна култура , математика.

Наставна средства: ЦД - музичка збирка за трећи разред основне школе, касете, штапићи, бубањ, триангл, синтисајзер, илустрације.

Начин праћења и вредновања (оцењивање):

Оцењивање је саставни део процеса учења и наставе ,а треба да подржи учење и допринесе његовој успешности. Оно захтева максимално реалне и објективне критеријуме у оцењивању сваког ученика појединачно. Процене о томе колико је који ученик лепо и музикално интерпретирао песму више су у домену естетског оцењивања Наставник разредне наставе треба да сагледа опште ангажовање и рад ученика и према томе да донесе адекватну и реалну оцену.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма:

Наставни планови су разрађени на оперативне планове и конкретизоване захтеве које наставник и ученици треба да испуне кроз наставу музичке културе у другом разреду и остале облике активности у оквиру школског програма. Препоручују се посете разним манифестацијама где ученици директно слушају музичко стварање, посета природи где слушају и анализирају природне звуке истражују своје непосредно окружење уочавајући какве све звукове могу открити и створити.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: Музичка култура

Разред: трећи

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције	Бр. часова по теми	Бр. часова за	
					обраду	остале типове часова
1.	Музичко извођење	– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;	Српски језик Математика Природа и друштво Ликовна култура Физичко и здравствено васпитање	27	20	7
2.	Слушање музике	– наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима;		6	5	1
3.	Музичко стваралаштво	– препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином; – комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску		3	2	1

		пратњу; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.				
	Укупно			36	28	9

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Методе рада.

- демонстративна;
- метода разговора;
- метода практичног рада.

Активности наставника:

- организује наставу,
- демонстрира,
- даје инструкције,
- упућује ученике,
- прати рад и напредовање ученика,
- оцењује активности ученика,
- подстиче ученике,
- уклања грешке.

Активности ученика:

- прати рад наставника,
- поштује договорене процедуре око уласка и боравка у сали за физичко,
- демонстрира,
- изводи покрете по инструкцији,
- бира игре (у договору са наставником и вршњацима),
- уочава грешке при извођењу и коригује их.

Корелација са другим предметима: *ликовна култура , музичка култура , српски језик, природа и друштво .*

Наставна средства: опрема за физичко васпитање, разни реквизити (лопте, вијаче, козлић, струњаче, шведска клупа, чуњеви, греда, мердевине...), цд са музиком-народна кола.

Начин праћења и врдновања (оцењивање) :

Вредновање и оцењивање постигнутих резултата и достигнућа ученика врши се током целе године, у току и након савладавања планираног програмског садржаја по следећим тематским целинама: 1. стање моторичких способности, 2. стање здравља и хигијенских навика, 3. достигнути ниво савладаности моторних знања, умења и навика, 4. однос према раду. Наставник пажљиво прати ученика и оцењује тако да се добије потпуна слика о психофизичком статусу сваког ученика. Потребан је педагошки приступ вредновању достигнућа ученика, како би оцена, која је описна, деловала стимулативно и указивала на напредак ученика.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма:

Програмска концепција физичког васпитања заснива се на јединству наставних, ванчасовних и ваншколских облика рада. У програму су прецизирани оперативни задаци који се сем на редовним часовима остварују и на излетима, кросу, логоровању, зимовању, летовању, курсевима, слободним активностима, такмичењима, спортским данима, приредбама и др. облике активности.

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: Физичко и здравствено васпитање трећи

Разред:

Ред.б р. наста вне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ		ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Међупредметне компетенције	Бр. часов а по теми	Бр. часова за	
						обраду	остале типове часова
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ		– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања);	Српски језик Природа и друштво Музичка култура Ликовна култура	23	4	19
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	АТЛЕТИКА СПОРТСКА ГИМНАСТИКА ОСНОВЕ ТИМСКИХ, СПОРТСКИХ И ЕЛЕМЕНТАРНИХ ИГАРА ПЛЕС И РИТМИКА ПЛИВАЊЕ	– правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; – правилно држи тело; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и – саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања;		74	48	26

		ПОЛИГОН					
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	КУЛТУРА ВЕЖБАЊА И ИГРАЊА ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	– поштује правила понашања на вежбалиштима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; – правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; – прати промене у тежини и висини код себе и других; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – користи здраве намирнице у исхрани; – повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.		11	4	7
	Укупно				108	56	52

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

ГОДИШЊИ (ГЛОБАЛНИ) ПЛАН РАДА НАСТАВНИКА

Наставни предмет: ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Разред: трећи

Ред.б р. наста вне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	IX	X	XI	XII	I	II	I	II	IV	V	VI
1.	Мој крај кроз објектив Видео спот 4 часова	Природа и друштво – идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије; Српски језик – чита са разумевањем различите текстове; – примењује основна правописна правила; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. Ликовна култура – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности – повеже уметничко занимање и уметнички занат са	X										

		одговарајућим продуктом; Грађанско васпитање - образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; - испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном										
2.	Традиција мотива кроз Мондријанове коцке бесконачности 4 часова	Српски језик - примењује основна правописна правила; - разликује формални од неформалног говора (комуникације); - учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. Ликовна култура - поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; - повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити. Математика - користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање; - примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама. Грађанско васпитање - препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; - укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; - објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалењана датом примеру;		X								
3.	Излаз у случају опасности 4 часа	Природа и друштво - опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у			X	X						

		свакодневном животу; Математика – примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама. – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање; – чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине – упореди величине (дужина и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером Српски језик – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – чита са разумевањем различите текстове; Грађанско васпитање – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.												
4.	Подкаст 4 часа	Српски језик – чита са разумевањем различите текстове; – опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповеднуреченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо; – споји више реченица у краћу и дужу целину;			х	х								

		– препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – изнесе своје мишљење о тексту; Природа и друштво – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора; Грађанско васпитање – својим понашањем показује да прихвата различитост других;											
5.	Мала школска позорница 5 часа	Српски језик – изражајно рецитије песму и чита прозни текст; – изводи драмске текстове; – варира језички израз; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); Музичка култура – учествује у школским приредбама и манифестацијама. – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја ирасположења; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; Ликовна култура – изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;						X	X				

		– учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; Грађанско васпитање – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;											
6.	Еколошка патрола 5 часова	Природа и друштво – објасни како рециклажа помаже очувању природе; – изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); Српски језик – чита са разумевањем различите текстове; – примењује основна правописна правила; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. Ликовна култура – користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; – укаже на сличности – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; Грађанско васпитање – образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном							X	X			

7.	Опстанак врста 5 часова	Природа и друштво – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; Српски језик – чита са разумевањем различите текстове; – изнесе своје мишљење о тексту; – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника. Грађанско васпитање – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању. Ликовна култура – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; – користи одабране податке и информације као								x	x			

		подстицај за стваралачки рад; – протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;												
8.	Фото-репортери заједнице 5 часа	Српски језик – споји више реченица у краћу и дужу целину; – препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; – извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; – варира језички израз; – разликује формални од неформалног говора (комуникације); – учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.. Природа и друштво – користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано); – повеже резултате рада са уложеним трудом. Грађанско васпитање – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, - образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;											X	X
Укупно: 36 часова														

7. ДОПУНСКА НАСТАВА

Допунска настава - српски језик

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Бр.часова по теми
1.	Језик	14
	Грамматика	8
	Правопис	6
2.	Језичка култура	4
	Усмено изражавање	2
	Писмено изражавање	2
	Укупно	18

Допунска настава из математике

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Бр.часова по теми
1.	Бројеви до 1000	10
2.	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	6
3.	Мерење и мере	2
	Укупно	18

8. ПОЈАЧАНА НАСТАВА ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИ СЛАБИЈЕ НАПРЕДУЈУ

С обзиром да велики број ученика долази из осетљивих друштвених група и недовољно мотивишуће средине, као и ученици који градиво савладавају по ИОП-у, поред допунске наставе планиран је појачан рад на савладавању градива из српског језика и математике . Разлози су следећи:

- говорне мане,
- недовољан рад вежби комуникацијског карактера у породици, недостатак комуникације на релацији наставник-родитељ...

Што се тиче осталих наставних предмета проблеми су присутни због несавладаности језика (читања и писања) те с тога планирамо појачан рад на следећим областима образовно-васпитног рада:

1. Појачан индивидуални рад са ученицима који слабије напредују и нису успели да савладају технику почетног читања и писања ћирилицом подразумева редовно вежбање читања и писања штампаним и писаним словима као и унапређивање комуникаце на српском језику, богаћење фонда речи и развијање усменог изражавања;
2. Увежбавање сабирања и одузимања до двадесет са и без прелаза преко десетице;
3. Задавање домаћих задатака са припремљеним упутствима за рад;
4. Појачана сарадња са родитељима - писаним и усменим видом комуникације (у зависности од могућности родитеља);

Редовно праћење и проверавање од стране наставника (свакодневно проверавање домаћих задатака као и бележење напредовања ученика).

9. ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

1.	1	Поново у школи – повратак у школу
2.		Мој портфолио – презентовање портфолија
3.		Ово сам ја – представљање себе, колико се познајемо међу собом
4.		Како да откријем своје способности – ученици износе своја интересовања
5.		Кад порастем бићу...
6.		Дечја недеља
7.		Како да учимо – уче како да уче и стекну навике у учењу
8.		Мој радни дан – организујемо радни дан и слободно време
9.		Рођенданско стабло – знаком представљамо наш датум рођења
10.		Десет топлих речи – бирамо најлепше речи да се обратимо
11.		Хајде да се договоримо
12.		Хајде да се дружимо – како да се дружимо
13.		Кад настане збрка
14.		Толеранција према разлика
15.		Да ли смо испунили досадашњи циљ – анализа портфолија да ли су ученици постигли резултате које су до сада поставили
16.		Наша радна соба – како уредити радну собу
17.		Новогодишњи маскембал – организујемо маскембал на нивоу разреда
18.		
19.		Божих
20.		Свети Сава – правимо пано поводом Светог Саве
21.		Правила у учионици – усвајање правила у учионици, поштовање правила
22.		Уредимо учионицу – како да уредимо и чувамо и како да се понашамо у учионици и школи. Уређивање паноа
23.		Еколошке заповести – стичемо основна знања из екологије
24.		Рециклирај не фолирај

25.	Честитка за маму, баку –правимо честитку за маму или баку поводом осмог марта
26.	Мој први хербаријум –сакупљамо и правимо хербаријум биљака из нашег краја
27.	
28.	Здравље на уста улази
29.	Добродошлица ластавицама
30.	Весели одељенски састанак –први април дан шале
31.	Ускршњи штанд – припремамо штанд за Ускрс
32.	Да ли смо безбедни у саобраћају – уочавамо правила у саобраћају компјутер
33.	Шта треба да читам – развијамо љубав према читању
34.	Правимо наш часопис – електронска форма
35.	Научили смо – представљамо свој портфолио
36.	Желим да се представим – припремамо приредбу за крај школске године

11. ДОДАТНА НАСТАВА МАТЕМАТИКА

Циљ додатне наставе је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и да продубе своја знања и вештину у складу са својим интересовањима, способностима и склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења и да доприносе њиховом оспособљавању за даље самообразовање.

Ред.бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Бр. часова по теми
1.	БРОЈЕВИ	18
2.	ГЕОМЕТРИЈА	12
3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	6
	Укупно	36

1. План рада
2. Сабирање, одузимање, множење и дељење до 1000 – текстулани задаци
3. Троцифрени бројеви – занимљивости
4. Римске цифре до 1000
5. Мере за дужину, мерење масе, запремине и времена
6. Мерење и мере – занимљиви задаци
7. Сабирање и одузимање троцифрених бројева
8. Припрема за школско такмичење
9. Припрема за школско такмичење
10. Припрема за школско такмичење
11. Школско такмичење
12. Задаци са две операције – текстуални задаци
13. Једначине и неједначине са сабирањем и одузимањем
14. Цртање круга и кружнице
15. Множење и дељење двоцифрених и једноцифрених бројева
16. Множење и дељење троцифрених бројева једноцифреним
17. Дељење са остатком
18. Једначине и неједначине са множењем и дељењем
19. Вежбамо за такмичење - Мислиша
20. Вежбамо за такмичење - Мислиша
21. Вежбамо за такмичење - Мислиша
22. Мислиша - такмичење
23. Цртање и обим правоугаоника и квадрата
24. Писмено сабирање и одузимање троцифрених бројева
25. Цртање и обим троугла
26. Бројевни ребуси
27. Задаци са две операције (сабирање и одузимање)
28. Магични квадрати
29. Задаци – досетке
30. Задаци са две операције (множење и дељење)
31. Занимљиве фигуре
32. Разломци
33. Задаци са две и више рачунских операција
34. Математичке игре
35. Разноврсни задаци
36. Математичке занимљивости

12. ПЛАН И ПРОГРАМ ЈЕДНОДНЕВНЕ ЕКСКУРЗИЈЕ, ИЗЛЕТА

Циљ екскурзије, излета је савладавање и усвајање дела наставног програма непосредним упознавањем, појма и односа у природној и друштвеној средини, упознавањ културног наслеђа и привредних достигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Дестинација и време извођења екскурзије, излета се одређује у складу са генерацијским планом.

12. САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА

СЕПТЕМБАР

- Договор о раду и упознавање са календаром активности за текућу школску годину
- Распоред часова,
- Потребан прибор за рад,
- Избор члана за школски савет родитеља
- Текућа питања.

НОВЕМБАР

- Успех и дисциплина ученика на крају првог класификационог периода;
- Реализација Наставног плана и програма;
- Текућа питања.

ФЕБРУАР

- Утврђивање успеха и дисциплине ученика на крају првог полугодишта;
- Реализација Наставног плана и програма;
- Текућа питања.

АПРИЛ

- Анализа успеха и дисциплине ученика на крају трећег класификационог периода;
- Реализација Наставног плана и програма;
- Текућа питања.

ЈУН

- Утврђивање успеха и дисциплине ученика на крају школске године;
- Реализација Наставног плана и програма;
- Текућа питања.

НАПОМЕНА:

Уколико се укаже потреба за одржавањем више родитељских састанака од наведеног броја свако од чланова Већа ће то и учинити у складу са индивидуалним потребама. Учитељи ће са родитељима сарађивати и индивидуално у току недеље када је „дан отворених врата“.